

DOCUMENTAREA ARHEOLOGICĂ A CELUI MAI VECHI DANS DIN EUROPA

Dimitrie Vicovanu

The Archeological Documentation of the Oldest Dance in Europe

Summary: In the Cucuteni culture it is a small number of ceramic category named „Support vessels of the Hora” (round dance) type, or a „vessel of the Hora” with integrated support. Dated in Cucuteni A, this pottery represents a symbol of round dance; 4-8 feminine figure, few or more atylinedembraced in a round dance symbolizing a ritual dance with a special magico-religious message, maybe for family or tribal unity. This idea of unity has a universality value, and so has spread over the time in today society: the round dance Hora is practiced in our villages and was accepted as „Unity's Hora of Romanian Principates” in 1859.

Din extraordinara varietate a ceramicii culturii Cucuteni, se remarcă o categorie aparte ca formă, unanim denumită „HORA”, în onoarea primei descoperiri din așezarea de pe Cetățuia Frumușica, Bodești, jud. Neamț, tribuindu-se numele de „Hora de la Frumușica” (fig. 1).

Această deloc numeroasă categorie ceramică reprezintă fie suport pentru un alt vas care se așeza pe el, fie chiar vasul cu suport integrat (fig. 3).

Cromatica acestei categorii ceramice este tipică perioadei Cucuteni A, cu nuanțe bicolore alb-roșu (fig. 4), lăsate doar la culoarea de ardere (fig. 2) sau ornate cu volute și linii incizate în maniera Precucuteni (fig. 3).

Reprezentarea personajelor prinse în acest dans al „Horei”, uneori în număr de 4 (fig. 2), de 6 (fig. 1 și 3), alteori în număr de 8 (fig. 4) erau uneori redată mai realist (fig. 1 și 4) și se observă că reprezintă siluete feminine cu redarea steatopigiei și picioarele înbinate; alteori ceramistul a ales stilizarea siluetei, tăind doar niște creneluri în suportul de vas sau în suportul vasului integrat (fig. 3 și 4).

Aceste vase suport pentru alte vase mobile sau suport integrat pe un anumit vas, sunt simbolul unui anumit dans ritual (magico-religios) care se practica în comunitatea tribului în ocazii speciale, poate un dans al unirii spirituale sau de familie, dar în orice caz un simbol al unui dans real

Faptul că această categorie ceramică este rară, ca și idoli speciali de mai mari dimensiuni (ca cel din locuința nr. D-24 de la Trușești), relevă importanța acestor piese din categoria „hore”. Poate că și numărul siluetele unite în dansul circular avea importanță, căci numerologia din toate timpurile avea o importanță magică. Hora cucuteniană simboliza un anumit dans ritual foarte important care trebuie să fi avut un nume pe care n-o să putem afla niciodată, dar ideea de dans al unirii unui grup de oameni, femei sau bărbați s-a transmis de-a lungul timpului nu numai din generație în generație, dar și de la o populație la alta.

Fie că dansul ritual al „horei” simboliza unirea familiei, a gintei matriarhale sau a întregii comunități, era un act important și benefic societății oamenilor din neoliticul dezvoltat.

Ideea unirii oamenilor prin înlătuirea într-un dans circular de tipul „hora” este de fapt o idee universală care a străbătut toate timpurile până în zilele noastre și chiar pe aceeași arie geografică pe care odinioară au locuit în sute de așezări oamenii Culturii Cucuteni.

Pe întreg teritoriul Moldovei și al Republicii Moldova, după cum se știe și tinerii de la sate în zilele de sărbătoare și distracție se încing în dansul hore restrânse de 8-10 tineri și se învârt cu mare viteză, sau în hora mare ținându-se de mâini, bărbați și femei, în ritmul unei muzici populare; Unirea Principatelor Române din 1859 a adoptat același dans al „horei” numind-o „HORA UNIRII”. Și ca fapt divers, comunitățile evreiești din Moldova au adoptat dansul horei și cei care s-au repatriat în Israel au introdus acolo dansul hore având același nume, căci și ei au nevoie de unire.

Dansul pe care-l simbolizează HORA din Cultura Cucuteni are evident o valoare de patrimoniu cultural imaterial bine documentat arheologic: din documentele internaționale UNESCO aflăm că încă din anul 2003 a fost alcătuită o listă cu 166 de opere de patrimoniu imaterial, între care „Dansul Călușarilor”, „Doina”, „Ceramica de Horezu” etc, dar nicicum dansul „Horei de Cucuteni” (vezi Lăcrămioara Stratulat, **Muzeografi contemporană**, Iași, 2014, p. 98-103).

Din publicațiile arheologice de până acum nu se cunoaște nicio altă cultură care să fi simbolizat un dans ritual. Probabil că în Cultura Cucuteni oamenii au practicat întâi dansul „horei” și mai apoi ceramiștii au simbolizat arta acestui dans ritual, a cărei importanță a fost materializată în arta olarului.

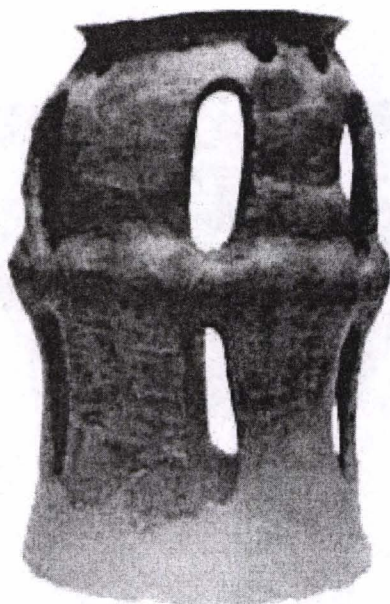

Fig. 1. Hora de la Frumușica, Neamț

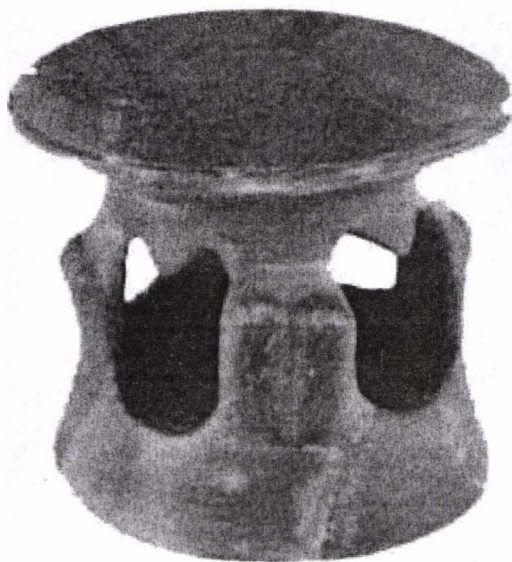

Fig. 2. Berești, Galați

Fig. 3. Mitoc, Botoșani

Fig. 4. Drăgușeni, Ostrov, Botoșani
Cucuteni A, 36 cm înălțime